

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Відповідно до ч. 3 ст. 6 та частин 1 і 8 ст. 7 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) справа про банкрутство порушується господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно складають не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, які не були задоволені боржником протягом трьох місяців після встановленого для їх погашення строку, якщо інше не передбачено цим Законом, та в разі підтвердження кредитором (кредиторами) своєї (своїх) вимоги (вимог) до неплатоспроможного боржника документами, що свідчать про їх безспірність.

На підставі встановлених апеляційним судом обставин про те, що не всі грошові вимоги до боржника є безспірними, та щодо наявності у нього рухомого і нерухомого майна, Вищий господарський суд України обґрунтовано погодився з висновком суду попередньої інстанції про припинення провадження у справі про банкрутство через відсутність ознак неплатоспроможності боржника

ПОСТАНОВА

Верховного Суду України від 16 січня 2012 р.
(в и т я г)

Господарський суд Запорізької області ухвалою від 29 листопада 2010 р. порушив провадження у справі № 21/315/10 за заявою товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий дім «Рубеж» (далі — ТОВ) та приватного підприємства «Асоціація правового захисту» (далі — ПП) про банкрутство фізичної особи-підприємця А. (далі — ФОП).

Постановою Господарського суду Запорізької області від 13 січня 2011 р. ФОП визнано банкрутом, відкрито ліквідаційну процедуру, призначено ліквідатором боржника арбітражного керуючого Ч., встановлено строк ліквідаційної процедури — шість місяців.

Донецький апеляційний господарський суд постановою від 5 липня 2011 р., залишеною без змін постановою Вищого господарського суду України від 31 серпня 2011 р., скасував постанову Господарського суду Запорізької області від 13 січня 2011 р., провадження у справі припинив.

У заяві про перегляд постанови Вищого господарського суду України від 31 серпня 2011 р. з підстави, передбаченої ст. 111¹⁶ ГПК, ПП, пославшись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції положень статей 1 та 11 Закону від 14 травня 1992 р. № 2343-ХІІ «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі — Закон

№ 2343-ХІІ), просило скасувати зазначену постанову та направити справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

До заяви ПП долучило копії постанов Вищого господарського суду України від 21 вересня 2005 р. у справі № Б26/70/04 та від 21 листопада 2006 р. у справі № Б29/114/06, у яких, на його думку, суд касаційної інстанції по-іншому застосував одні й ті ж норми матеріального права у подібних правовідносинах.

Вищий господарський суд України ухвалою від 21 листопада 2011 р. відновив ПП пропущений процесуальний строк для звернення із заявою та допустив до провадження господарську справу № 21/315/10 для перегляду Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 31 серпня 2011 р.

Заслухавши суддю-доповідача, перевіrivши наведені заявником обставини, Верховний Суд України вважає, що заява не підлягає задоволенню з огляду на таке.

Відповідно до абз. 3 ст. 1 Закону № 2343-ХІІ (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) банкрутством є визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Заява щодо порушення справи про банкрутство громадянина-підприємця подається на загальних підставах, встановлених статтями 6 та 7 Закону № 2343-ХІІ, ураховуючи особливості, передбачені ст. 47 цього Закону.

Частиною 3 ст. 6 та частинами 1 і 8 ст. 7 Закону № 2343-ХІІ визначено, що справа про банкрутство порушується господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно складають не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, які не були задоволені боржником протягом трьох місяців після встановленого для їх погашення строку, якщо інше не передбачено цим Законом, та в разі підтвердження кредитором (кредиторами) своєї (своїх) вимоги (вимог) до неплатоспроможного боржника документами, що свідчать про їх безспірність.

Відповідно до абз. 8 ст. 1 Закону № 2343-ХІІ безспірними вимогами кредиторів є вимоги кредиторів, визнані боржником, інші вимоги кредиторів, підтвержені виконавчими документами чи розрахунковими документами, за якими відповідно до законодавства здійснюється списання коштів з рахунків боржника.

Звертаючись до суду із заявою щодо порушення справи про банкрутство ФОП, ТОВ і ПП послалися на те, що боржник неспроможний виконати зобов'язання відповідно до наказу Господарського суду Дніпропетровської області від 6 жовтня 2009 р. у справі № 31/266-09 у сумі 202 тис. 118 грн основного боргу та судових витрат перед ТОВ і за визнаною боржником претензією ПП від 13 грудня 2009 р. у сумі 180 тис. грн, що в сукупності становить більше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати. Ці зобов'язання не задоволено боржником протягом трьох місяців після визначеного для їх погашення строку.

На підставі встановлених апеляційним судом обставин про те, що не всі грошові вимоги до боржника є безспірними, та щодо наявності у нього рухомого і нерухомого майна, Вищий господарський суд України обґрунтовано погодився з висновком суду попередньої інстанції про припинення провадження у справі про банкрутство ФОП через відсутність ознак неплатоспроможності боржника.

Посилання ПП в заяві на те, що Вищий господарський суд України, залишаючи без змін постанову Донецького апеляційного господарського суду від 5 липня 2011 р., помилково не звернув увагу на неправомірність здійснення цим судом провадження за апеляційною скаргою публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк», яке не набуло статусу учасника провадження у справі про банкрутство, фактично полягають у неправильному застосуванні норм процесуального права.

Відповідно до ст. 111¹⁶ ГПК Верховний Суд України переглядає судові рішення у господарських справах з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права.

Таким чином, на час розгляду справи Верховний Суд України не має повноважень переглядати судові рішення з підстави неоднакового застосування норм процесуального права.

Обставини, що стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися.

Керуючись статтями 111²³, 111²⁴ та 111²⁶ ГПК, Верховний Суд України постановив: відмовити у задоволенні заяви ПП про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 31 серпня 2011 р. у справі № 21/315/10.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.

Ураховуючи те, що чинне законодавство не пов'язує припинення зобов'язання з постановленням судового рішення чи відкриттям виконавчого провадження щодо його примусового виконання, а наявність судових актів про стягнення заборгованості не припиняє грошових зобов'язань боржника та не виключає його відповідальності за порушення строків розрахунків, застосування до спірних правовідносин положень ст. 625 ЦК України є правомірним

ПОСТАНОВА

Верховного Суду України від 23 січня 2012 р.

(в и т я г)

У вересні 2011 р. приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Кий Авіа Гарант» (далі — ПАТ «Кий Авіа») звернулося із заявою про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 18 серпня 2011 р. у справі № 37/64 за позовом приватного акціонерного товариства страхового дому «Європейський світ» (далі — ПАТ «Європейський світ») до ПАТ «Кий Авіа» про стягнення суми з підстави неоднакового застосування судом касаційної інстанції положень ст. 625 ЦК, внаслідок чого ухвалені різні за змістом судові рішення у подібних правовідносинах.

На обґрунтування заяви додано копію постанови Вищого господарського суду України від 12 серпня 2010 р. у справі № 13/238, у якій за аналогічних предмета та підстав позову, змісту позовних вимог, матеріально-правового регулювання спірних правовідносин, встановлених судами фактичних обставин суд касаційної інстанції дійшов протилежних висновків, ніж ті, що викладені у справі, яка розглядається. Зокрема, суд дійшов висновку про відсутність підстав для стягнення трьох процентів річних та інфляційних втрат, нарахованих на встановлену судовим рішенням в іншій справі суму боргу за період виконання цього рішення, обґрунтовуючи це тим, що ці суми підлягають відшкодуванню на вимогу кредитора виключно разом із сумою основного боргу.

Посилаючись на судові рішення у справі № 13/238, ПАТ «Кий Авіа» вважає, що оскаржувана ним постанова суду касаційної інстанції є незаконною, оскільки прийнята з порушенням вимог норми матеріального права, а саме ст. 625 ЦК.

Вищий господарський суд України ухвалою від 16 листопада 2011 р. допустив до провадження справу № 37/64 для перегляду Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 18 серпня 2011 р.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представника ПАТ «Кий Авіа», перевіривши наведені заявником обставини, Верховний Суд України дійшов висновку, що заява не підлягає задоволенню з огляду на таке.

Згідно із ст. 526 ЦК зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог — відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться. Ця норма кореспондується з приписами ч. 1 ст. 193 ГК.

Частиною 1 ст. 598 ЦК визначено, що зобов'язання припиняється частково або у повному обсязі на підставах, встановлених договором або законом.

Згідно із ст. 599 ЦК зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином.

Відповідно до ч. 1 ст. 625 ЦК боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання.

Частиною 2 ст. 625 ЦК визначено, що боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлено договором або законом.

Суди нижчих інстанцій встановили: рішенням Господарського суду м. Києва від 30 березня 2009 р. у справі № 27/19 з ПАТ «Кий Авіа» на користь ПАТ «Європейський світ» було стягнуто суму страхового відшкодування у розмірі 30 тис. 332 грн 4 коп., а також 1 тис. 562 грн 11 коп. пені та три проценти річних у сумі 256 грн 77 коп. за період з 31 липня по 10 листопада 2008 р. за договором про загальні умови факультативного перестраховання (ретроцесії), укладеного 1 жовт-

ня 2007 р. закритим акціонерним товариством «Страхова компанія «Синдек» (правонаступником якого є ПАТ «Європейський світ») і ПАТ «Кий Авіа». Зазначене рішення набуло законної сили 18 червня 2009 р., проте покладений в судовому порядку на ПАТ «Європейський світ» обов'язок зі сплати грошової суми, воно виконало належним чином лише 11 лютого 2011 р., що свідчить про прострочення ним виконання зобов'язання щодо виплати долі страхового відшкодування за зазначеним договором.

Переглядаючи цю справу в касаційному порядку, Вищий господарський суд України погодився з висновками судів попередніх інстанцій про те, що наслідки прострочення боржником грошового зобов'язання у вигляді інфляційного нарахування на суму боргу та трьох процентів річних є способом захисту майнового права та інтересу, що полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів внаслідок інфляційних процесів та отриманні компенсації (виплати) від боржника за користування утримуваними ним грошовими коштами, належними до сплати кредитором. А тому наявність судового рішення про задоволення вимог кредитора, яке не виконане боржником, не припиняє зобов'язальних правовідносин сторін зазначеного договору та не звільняє останнього від відповідальності за невиконання

грошового зобов'язання, а також не позбавляє кредитора права на отримання коштів, передбачених ч. 2 ст. 625 ЦК за період з 11 листопада 2008 р. по 11 лютого 2011 р.

Ураховуючи те, що чинне законодавство не пов'язує припинення зобов'язання з постановленням судового рішення чи відкриттям виконавчого провадження щодо його примусового виконання, а наявність судових актів про стягнення заборгованості не припиняє грошових зобов'язань боржника та не виключає його відповідальності за порушення строків розрахунків, висновок суду касаційної інстанції про наявність правових підстав для застосування до спірних правовідносин положень ст. 625 ЦК є обґрунтованим.

Суд касаційної інстанції при вирішенні справи № 37/64 правильно застосував норми матеріального права.

Відповідно до ч. 1 ст. 111²⁶ ГПК Верховний Суд України відмовляє в задоволенні заяви, якщо обставини, що стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися.

Керуючись статтями 111²³, 111²⁴ та 111²⁶ ГПК, Верховний Суд України постановив: у задоволенні заяви ПАТ «Кий Авіа» відмовити.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.